

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 233/2018-21

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. mája 2018 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti Renesco a. s., Panenská 13, Bratislava, zastúpenej advokátom Mgr. Marianom Fridrichovským, Tallerova 7, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 CoPr 6/2015 zo 16. júna 2016 a tiež aj uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7 Cdo 19/2017 z 25. októbra 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti Renesco a. s. o d m i e t a pre zjavnú neopodstatnenosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. februára 2018 doručená (na poštovú prepravu podaná 1. februára 2018, pozn.) sťažnosť obchodnej spoločnosti Renesco a. s., Panenská 13, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1

Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 3 CoPr 6/2015 zo 16. júna 2016 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) a tiež aj uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 7 Cdo 19/2017 z 25. októbra 2017 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalobca“) sa návrhom na začatie konania doručeným 31. decembra 2012 (ďalej len „žaloba“) pôvodne Okresnému súdu Prievidza, ktorý bol 13. júna 2013 postúpený Okresnému súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“), domáhal proti sťažovateľke zaplata sumy 48 685 SEK (švédskych korún) s príslušenstvom z dôvodu vyplatenia cestovných náhrad (stravného), na ktoré mu mal vzniknúť nárok vykonávaním prác na území Švédskeho kráľovstva (ďalej aj „Švédsko“) v období od 19. februára 2012 do 29. júna 2012 na základe pracovnej zmluvy z 30. apríla 2009 (ďalej len „pracovná zmluva“) uzatvorenej medzi žalobcom (zamestnancom) a sťažovateľkou (zamestnávateľkou).

3. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 4 Cpr 6/2013 z 27. októbra 2014 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) rozhodol medzi inými tak, že žalobe v celom rozsahu vyhovel.

4. Na základe riadne a včas podaného odvolania (riadneho opravného prostriedku) sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu bol tento rozsudkom krajského súdu v časti výroku, ktorým bolo žalobe v celom rozsahu vyhovené, ako vecne správny potvrdený.

5. Následne sťažovateľka podala proti rozsudku krajského súdu riadne a včas dovolanie (mimoriadny opravný prostriedok), ktoré bolo uznesením najvyššieho súdu pre jeho neprípustnosť odmietnuté. Uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľke doručené 1. decembra 2017 a podľa zistenia ústavného súdu toho istého dňa nadobudlo aj právoplatnosť.

6. Sťažovateľka v sťažnosti medzi inými uviedla:

«... Krajský súd sa nevysporiadal jednak s (žalovaným uvádzaným) článkom 6 ods. 2 písm. a) Rímskeho dohovoru, ktorý miesto výkonu práce charakterizuje ako miesto, kde zamestnanec obvykle vykonáva svoju prácu, jednak s (žalovaným uvádzanou) judikatúrou Európskeho súdneho dvoru, ktorá miesto výkonu práce vymedzuje ako pracovisko, na ktorom je zamestnanec plne začlenený do organizačnej štruktúry zamestnávateľa (s poukazom na rozhodnutia C-65/85 (Lawrie-Blum) zo dňa 03.07.1986 a C-125/92 (Mulox IBC/Hendrick Geels) zo dňa 13.7.1993), pričom posledné uvedené rozhodnutie SD ES definuje tzv. skutočné centrum činnosti zamestnanca. Uvedená judikatúra stanovuje, že miestom výkonu práce (obvyklým miestom výkonu práce) je to miesto, na ktorom zamestnanec v podstatnej časti plní svoje pracovné povinnosti. Vychádza sa pritom z princípu skutočného miesta výkonu práce a je právne irelevantné, či pôvodne bolo dohodnuté iné miesto výkonu práce zamestnanca (pričom k naplneniu dohody v tomto bode nedošlo), či je zmluvne dohodnuté iné miesto výkonu práce zamestnanca, alebo či sa zmluvné strany nazdávali niečo iné, alebo aký bol pôvodne úmysel, či predpoklad zmluvných strán...

Ďalej sťažovateľ namietal, že pracovná cesta podľa zákona o cestovných náhradách je čas od nástupu zamestnanca na cestu na výkon práce do iného miesta, ako je jeho pravidelné pracovisko, vrátane výkonu práce v tomto mieste do skončenia tejto cesty. Namietal, že žalobca sa nemohol nachádzať na takejto pracovnej ceste už len z dôvodu, že v kritickej dobe jeho pravidelné pracovisko bolo v Štokholme, čo žalobca počas tohto konania nikdy nerozporoval, pričom sa v konaní preukázalo, že žalobca v SR pre žalovaného dovedy nikdy nepracoval, vždy pracoval v zahraničí, na čo bol vytvorený zakaždým samostatný zmluvný vzťah. Pracovisko [REDACTED] bolo práve to miesto, kde odporca pre navrhovateľa najdlhšie pracoval (historicky, čo sa týka pracovného pomeru u odporcu), resp. mal pracovať. S týmto sa krajský súd nevysporiadal.

Ďalej sťažovateľ v odvolaní namietal, že súd sa vo svojom rozhodnutí nevysporiadal s tým, že čo sa týka vyúčtovania ako takého (vyúčtovania cestovných náhrad), žalobca si nesplnil povinnosť, ktorú mu ukladá zákon o cestovných náhradách v § 36 odsek 7, že zamestnanec je povinný do desiatich pracovných dní odo dňa skončenia pracovnej cesty

alebo inej skutočnosti zakladajúcej nárok na náhrady podľa tohto zákona predložiť zamestnávateľovi písomné doklady potrebné na vyúčtovanie náhrad... Nárok na uplatnenie cestovných náhrad mu v zmysle uvedeného mal zaniknúť, nakoľko si ho začal uplatňovať v časovom odstupe piatich mesiacov až jedného mesiaca po uplynutí uvedenej zákonnej lehoty... Čo sa týka aplikácie cit. zákona o cestovných náhradách, prvostupňový súd podradil skutkovej časti právnej normy len niektoré z právne významných skutočností a ostatné opomenul. S týmto sa krajský súd nevysporiadal.

Ďalej sťažovateľ v odvolaní namietal, že súd sa nevysporiadal s tým, že v zmysle §128 Zákonníka práce mzdu v cudzej mene môže zamestnávateľ poskytovať zamestnancovi len za predpokladu, že ide o zamestnanca s miestom výkonu práce v cudzine bez potreby osobitnej dohody medzi účastníkmi. Aj tu je nemysliteľné a bez akéhokoľvek zmyslu, aby v prípade pracovnej cesty sťažovateľ porušoval Zákonník práce tým, že žalobcovi bude vyplácať mzdu vo švédskych korunách, hoci je to pre sťažovateľa a jeho účtovníctvo zbytočne komplikované (SEK musel nakupovať), a že mu ju nebude vyplácať v eurách, pritom by to bolo pre sťažovateľa oveľa jednoduchšie. S týmto sa krajský súd nevysporiadal.

Prvostupňový súd však k predpokladu o vyslaní k užívateľskému zamestnávateľovi nemal dospieť ani z toho dôvodu, že ustanovenia Rímskeho dohovoru predpokladajú vyslanie len vtedy, keď obvyklé miesto práce ako také zostáva nezmenené; to spravidla predpokladá, že zamestnanec už pred vyslaním pôsobil na obvyklom mieste výkonu práce, čo u navrhovateľa nebol ten prípad, lebo pre sťažovateľa nikdy na Slovensku nepracoval. Tento rozpor vo svojich úvahách krajsky súd nezohľadnil, ako ani ustanovenia Rímskeho dohovoru.

... v zmysle do spisu doloženého švédskeho zákona Lag (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta - zákona o zvláštnej dani z príjmu pre zahraničné osoby vyplýva, že v snahe švédskeho štátu zamedziť dumpingovú cenu práce, nie je možné v Švédsku legálne pracovať formou pracovnej cesty, ak tam zamestnanec pracuje viac ako 183 dni počas 12 mesiacov. Žalobca bol prihlásený na výkon práce vo Švédsku v trvaní 18 mesiacov, čiže nesmel podľa cit. švédskeho zákona pracovať vo Švédsku akoukoľvek formou pracovnej cesty. Pritom, počas kontroly švédskymi orgánmi u sťažovateľa, ktoré vo svojej výpovedi vo výsluchu na pojednávaní uvádzal svedok [REDAKOVANÉ] bolo zistené,

že švédsky zákon porušovaný nie je, t.j. nie je porušovaný ani v prípade navrhovateľa. A contrario, znamená to, že navrhovateľ sa nemohol v kritickej dobe nachádzať vo Švédsku v režime pracovnej cesty. Ak by sa nachádzal, muselo by to byť vytknuté švédskymi kontrolnými orgánmi. S týmto sa krajský súd nevysporiadal.

Súdy členských štátov sú povinné (najmä v prípade kolízie) aplikovať normu komunitárneho práva. V niekoľkých rozhodnutiach (napr. *Politi vs. Italy* 43/71. *Simmenthal II* 92/78) upresnil ESD prednosť a priamy účinok jednotlivých druhov prameňov sekundárneho komunitárneho práva nariadenia, smernice a rozhodnutia - pre aplikačnú prax súdov. Vo vzťahu komunitárneho práva s vnútroštátnym neplatí zásada *lex posterior derogat legi priori*, pretože „predpisy práva Spoločenstva musia byť plne účinné a aplikované... odo dňa nadobudnutia účinnosti a počas celej doby trvania ich platnosti.“...

Krajský súd odchyľne od rozhodnutia prvostupňového súdu ustálil, že prvostupňový súd nesprávne kvalifikoval typ výkonu práce žalobcu a že sa tu nejednalo o vyslanie žalobcu na pracovnú cestu podľa § 57 Zákonníka práce, ale že v prípade žalobcu išlo o kategóriu dočasne vyslaného zamestnanca na výkon práce v cudzine podľa § 5 ods. 4 Zákonníka práce... Svojvoľne vyňal z tzv. tvrdého jadra cit. švédsky zákon *Lag* (1991:586) o zvláštnej dani z príjmu pre zahraničné osoby. Nielen z právneho, ale aj z logického hľadiska, aký by mal pre Švédsko tento zákon týkajúci sa zahraničných osôb význam, keby sa neuplatňoval voči zahraničným osobám, lebo tie by podliehali právnemu režimu domáceho štátu. S touto zákonnou skutočnosťou sa krajský súd vysporiadal tak, že dospel k záveru odporujúcemu komunitárnemu právu a použil na tento právny vzťah nepoužiteľnú normu *Rím I*.

Podľa článku 28 sa nariadenie č. 593/2008 (*Rím I*) vzťahuje na zmluvy uzavreté po 17. decembri 2009. Nakoľko pracovná zmluva, z ktorej má vyplývať predmetný nárok bola uzavretá 30.4.2009, nie je nariadenie *Rím I* aplikovateľné pre túto zmluvu a tento právny vzťah. Túto skutočnosť uvádza aj v rozsudku citovaný dôkaz - znalecký posudok č. 15/2015 [REDACTED] Aj keď tento dôkaz odvolací súd nepripustil, vychádza sa z princípu *iura novit curia*, takže odvolací súd mal túto právnu skutočnosť poznať a zohľadniť pri svojich úvahách. V dôsledku uvedeného je konanie postihnuté vadou (aplikáciou na danú zmluvu a daný právny vzťah nepoužiteľnej právnej normy), ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

To, že švédská právná úprava má v takomto prípade prednosť pred slovenskou je o. i. dané aj v európskej legislatíve aplikovanou zásadou lex loci laboris, vyplývajúcej aj napr. z Rímskeho dohovoru. S aplikáciou právnych noriem v tomto a predošlom odseku sa krajský súd nevysporiadal.

Ďalšou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci bolo, že odvolací súd... nevykonal dôkaz znalecký posudok č. 15/2015 [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ]. PhD. zo dňa 14.12.2015, hoci ním v odvolacom konaní malo byť preukázané, že v prvostupňovom konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Vady spočívali v neaplikovaní príslušných noriem komunitárneho práva, najmä Rímskeho dohovoru a judikátov SD ES. Na tento dôkaz neprihliadal s odvolaním sa na § 120 ods. 4 OSP.

Krajský súd sa nevysporiadal so všetkými právne relevantnými argumentmi odporcu, ignoroval najmä normy, ktoré vstúpili do slovenského právneho poriadku, neskonštatoval ich dopad na prejednávajúcu vec a neodôvodnil ich, najmä neobjasnil, prečo nepoužil citované judikáty ESD a prečo poprel zásady komunitárneho práva. Pritom podľa názoru sťažovateľa jestvuje v záujme realizácie základného práva účastníka na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a jeho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru úloha krajského súdu uviesť, akými úvahami sa pri použití práva a pri hodnotení dôkazov riadil a ako vec právne posúdil, resp. prečo niektoré právo nepoužil...»

7. Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo 19/2017 zo dňa 25.10.2017 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3CoPr/6/2015 zo dňa 16.6.2016 p o r u š e n é b o l o.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo 19/2017 zo dňa 25.10.2017 a rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3CoPr/6/2015 zo dňa 16.06.2016 zrušuje a vec vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

Najvyšší súd Slovenskej republiky a Krajský súd v Bratislave sú povinní uhradiť sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia vrátane DPH na účet jeho právneho zástupcu.“

II.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

11. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

III.

12. Ako to z obsahu sťažnosti vyplýva, sťažovateľka namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa dohovoru rozsudkom krajského súdu, ku ktorému malo dôjsť tým, že krajský súd sa nevysporiadal s týmito jej odvolacími námietkami:

- pre rozhodnutie o žalobe je relevantný čl. 6 ods. 2 písm. a) Dohovoru o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky z 19. júna 1980 (ďalej len „Rímsky dohovor“), v zmysle ktorého [ako aj podľa judikatúry Európskeho súdneho dvora (ďalej len „ESD“)] sa za miesto výkonu práce považuje miesto, na ktorom je zamestnanec plne začlenený do organizačnej štruktúry zamestnávateľa, t. j. skutočné centrum činnosti zamestnanca, a nie miesto, ktoré bolo ako miesto výkonu práce dohodnuté v pracovnej zmluve,

- pretože pravidelné pracovisko žalobcu bolo na území Švédska na stavbe projektu [REDAKOVANÉ] v meste Štokholm, nemožno výkon práce žalobcu na tejto stavbe považovať za pracovnú cestu, a to o to viac, že žalobca ako zamestnanec pre sťažovateľku na území Slovenskej republiky nikdy žiadne práce nevykonával,

- skutočné obvyklé miesto výkonu práce žalobcu na území Švédska sa preukazuje aj poskytovaním mzdy žalobcovi v cudzej mene (švédskych korunách), pretože v zmysle § 128 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení účinnom v rozhodujúcom období (ďalej len „Zákonník práce“) zamestnávateľ môže poskytovať mzdu v cudzej mene, iba ak ide o zamestnanca s miestom výkonu práce v cudzine,

- v zmysle právnych predpisov Švédskeho kráľovstva, konkrétne v zmysle „Lag (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bossata“ (ďalej len „zákon o zvláštnej dani z príjmu pre zahraničné osoby“), na jeho území nie možné pracovať v režime pracovnej cesty, ak tam zamestnanec pracuje viac ako 183 dní počas 12 mesiacov, avšak žalobca tam bol prihlásený na výkon práce v trvaní 18 mesiacov,

- žalobca si nesplnil svoju povinnosť zmysle § 36 ods. 7 zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách v znení účinnom v rozhodujúcom období (ďalej len „zákon o cestovných náhradách“), t. j. sťažovateľke nepredložil písomné doklady potrebné na vyúčtovanie cestovných náhrad v lehote do 10 dní od skončenia pracovnej cesty

(vyslania), dôsledkom čoho mu malo, podľa názoru sťažovateľky, jeho právo na cestovné náhrady zaniknúť.

13. Sťažovateľka ďalej vytýka krajskému súdu:

- aj keď krajský súd výkon práce žalobcu na území Švédska vyhodnotil ako výkon práce dočasne vyslaného zamestnanca v zmysle § 5 ods. 4 Zákonníka práce, a nie ako výkon práce v rámci pracovnej cesty v zmysle § 57 Zákonníka práce, t. j. inak ako okresný súd, svojvoľne vyňal z tzv. jadra pracovnoprávneho vzťahu uplatnenie ustanovení právneho poriadku hostiteľského štátu (Švédska), a to zákona o zvláštnej dani z príjmu pre zahraničné osoby,

- krajský súd aplikoval na daný právny vzťah už ustanovenia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008 zo 17. júna 2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (ďalej len „nariadenie“) vzťahujúce sa na zmluvy uzavreté až od 17. decembra 2009 napriek tomu, že pracovná zmluva bola uzavretá 30. apríla 2009,

- krajský súd nevykonal dôkaz so znaleckým posudkom č. 15/2015 vypracovaným [REDAKOVANÉ], zo 14. decembra 2015 (ďalej len „znalecký posudok“) na účely preukázania, že v právnej veci žaloby neboli aplikované príslušné normy komunitárneho práva, najmä Rímskeho dohovoru a judikatúry ESD, dôsledkom čoho je konanie postihnuté inou vadou majúcou za následok nesprávne rozhodnutie o veci.

14. Podľa názoru sťažovateľky rozsudok krajského súdu tak trpí aj nedostatkom riadneho a presvedčivého odôvodnenia.

15. Sťažovateľka namieta porušenie označeného základného práva podľa ústavy a práva podľa dohovoru aj uznesením najvyššieho súdu z dôvodu, že najvyšší súd jej dovolanie proti rozsudku krajského súdu ako neprípustné odmietol.

IV.

16. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné

záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

17. Ústavný súd konštantne judikuje, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, preto postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (porovnaj napríklad *Georgidias v. Grécko* z 29. 5. 1997, Recueil III/1997).

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa ústavy a práva na spravodlivé konanie podľa dohovoru rozsudkom krajského súdu

18. Pokiaľ ide o sťažovateľkou napadnutý rozsudok krajského súdu, ústavný súd v prvom rade podotýka, že v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva [ďalej len „ESLP“ (napr. rozsudok ESLP z 12. 11. 2002 vo veci *Zvolský a Zvolská* verus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 52, 53 a 54)], podľa ktorej dvojmesačná lehota na podanie sťažnosti ústavnému súdu začne plynúť dňom doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku (dovolaní) a je považovaná za zachovanú aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu, ústavný súd považoval lehotu na podanie sťažnosti ústavnému súdu aj v tomto prípade za zachovanú aj proti označenému rozsudku krajského súdu (napr. I. ÚS 169/09, I. ÚS 69/2010, II. ÚS 91/2011).

19. Ústavný súd preto v záujme presvedčivosti vlastnej rozhodovacej činnosti považoval za potrebné poukázať aj na relevantnú časť odôvodnenia rozsudku krajského súdu:

«... V predmetnej veci bolo vykonaným dokazovaním preukázané, že navrhovateľ pracoval u odporcu na základe pracovnej zmluvy zo dňa 30.4.2009...

Pre rozhodnutie o uplatnenom nároku navrhovateľa na stravné za obdobie výkonu prác vo Švédsku bolo potrebné predbežne vyriešiť otázku, na akom právnom základe vykonával navrhovateľ vo Švédsku práce, na výkon ktorých bol vyslaný odporcom ako svojim zamestnávateľom.

Vychádzajúc z obsahu platne uzatvorenej pracovnej zmluvy je potrebné za dojednané miesto výkonu práce považovať sídlo odporcu. Nič totiž nenasvedčuje tomu, že by úmysel zmluvných strán pri uzatváraní pracovnej zmluvy smeroval k dojednaniu iného miesta výkonu práce, resp. že by si dohodli už pri uzatváraní pracovnej zmluvy miesto výkonu práce v cudzine (§ 43 ods. 5. § 44 ods. 3 Zákonníka práce). Na platnosť takto dojednaného miesta výkonu práce potom nemá vplyv ani tá skutočnosť, že navrhovateľ vykonával podľa potrieb odporcu práce na viacerých rôznych miestach mimo územia SR. Odvolací súd sa nestotožnil s argumentáciou odporcu ohľadom miesta výkonu práce navrhovateľa...

Právnym základom vysielania zamestnancov na výkon práce v cudzine, resp. do členských štátov Európskej únie je smernica č. 96/71/ES zo dňa 16.12.1996 o vysielaní pracovníkov v rámci poskytovania služieb. Podľa čl. 3... (správne má byť podľa čl. 1 ods. 3, pozn.) táto smernica platí vtedy, ak podniky uvedené v odseku 1 prijímú niektoré z nasledujúcich nadnárodných opatrení:

a) vysielanie pracovníkov na územie členského štátu v rézii a pod vedením podniku na základe zmluvy uzavretej medzi vysielajúcim podnikom a stranou pôsobiacou na území daného členského štátu, pre ktorú sú služby určené, za predpokladu, že medzi vysielajúcim podnikom a jeho pracovníkom existuje počas doby vyslania pracovnoprávny vzťah, alebo

b) vysielanie pracovníkov do organizácie alebo podniku v skupinovom vlastníctve na území členského štátu za predpokladu, že medzi vysielajúcim podnikom a jeho pracovníkom existuje počas doby vyslania pracovnoprávny vzťah, alebo

c) prenájom pracovníkov zo strany podniku, ktorý je dočasným zamestnávateľom alebo sprostredkovateľskou agentúrou, užívateľskému podniku zriadenému alebo činnému na území členského štátu za predpokladu, že medzi takým dočasným zamestnávateľom alebo sprostredkovateľom práce a jeho pracovníkom existuje počas doby vyslania pracovnoprávny vzťah.

V prípadoch pod písm. a) zamestnávateľ vyšle na určitú dobu svojho zamestnanca do niektorej z členských krajín Európskej únie pracovať v prospech iného podnikateľa bez toho, aby s ním skončil existujúci pracovnoprávny vzťah, a to za účelom dosiahnutia zisku v rámci svojich obchodne - komerčných aktivít vo vzťahu k zahraničnému obchodnému partnerovi. Ide o formu práce vykonávanej zamestnávateľom vo vlastnej réžii a pod vlastným riadením na základe zmluvy uzavretej medzi ním a zmluvnou stranou, pre ktorú sú uvedené služby určené. V prípadoch pod písm. b) ide o dočasné vyslanie zamestnancov v rámci nadnárodných medzinárodne činných koncernov. V prípadoch pod písm. c) ide o prenájom - požičiavanie zamestnancov zo strany zamestnávateľa (dočasného zamestnávateľa alebo sprostredkovateľskej agentúry) k užívateľskému podniku zriadenému alebo činnému na území Európskej únie za predpokladu, že medzi dočasným zamestnávateľom alebo sprostredkovateľom práce a zamestnancom existuje počas doby vyslania pracovnoprávny vzťah. Vo všetkých prípadoch je podstatné, že medzi dočasne vyslaným zamestnancom a podnikom na území iného členského štátu Európskej únie neexistuje pracovnoprávny vzťah a tento existuje len medzi vysielaným zamestnancom a zamestnávateľom, ktorý ho dočasne vysielal na výkon práce do iného členského štátu a tento by mal medzi účastníkmi pracovného pomeru naďalej pokračovať aj po ukončení dočasného vyslania.

Uvedená smernica bola transponovaná do nášho právneho poriadku v aj § 5 Zákonníka práce, ktorý v ods. 4 definuje vyslaného zamestnanca ako zamestnanca, ktorý počas určitej doby vykonáva prácu na území iného členského štátu, ako je štát, v ktorom bežne pracuje. Podstatou pre tento pracovnoprávny vzťah je, že sa v tzv. „tvrdom jadre“ musí spravovať právom hostiteľského štátu, teda právnym poriadkom štátu, do ktorého je zamestnanec dočasne vyslaný a nad rozsah „tvrdého jadra“ kolíznym právom.

Pri posudzovaní či v predmetnej veci ide u navrhovateľa o vyslaného pracovníka v zmysle čl. 2 bod 1 smernice, teda pracovníka, ktorý počas vymedzeného obdobia vykonáva

prácu na území iného členského štátu, než štát, v ktorom bežne pracuje, resp. podľa § 5 ods. 4 Zákonníka práce, je potrebné vychádzať z pracovnej zmluvy zo dňa 30.4.2009. V nej bolo dojednané miesto výkonu práce na území SR, ktoré je potrebné považovať za miesto, kde navrhovateľ bežne pracuje, pričom zmena miesta výkonu práce vo Švédsku bola dojednaná len ako prechodná dočasná, počas doby vyslania s tým, že po uplynutí doby vyslania sa mal uplatniť pre pracovný pomer obsah pôvodne uzatvorenej pracovnej zmluvy, t. j. s miestom výkonu práce na území SR. Svedčí o tom aj oznámenie odporcu zo dňa 9.7.2012, v ktorom oznámil navrhovateľovi, že dočasné vyslanie, resp. doba výkonu práce v cudzine (vo Švédsku) uplynula dňom 29.6.2012, navrhovateľ mal v ďalšom pokračovať vo výkone práce na území SR, v Prievdzi, v zmysle pracovnej zmluvy zo dňa 30.4.2009. V oznámení upozornil navrhovateľa, že momentom uplynutia dočasného vyslania, resp. dočasného výkonu práce v cudzine pokračujú v účinnosti ustanovenia pracovnej zmluvy zo dňa 30.4.2009 týkajúce sa výkonu práce v SR, pričom pracoviskom je dielňa zamestnávateľa s adresou... Zároveň navrhovateľa upozornil, že nenastúpením na pracovisko bez ospravedlnenia sa môže dopustiť závažného porušenia pracovnej disciplíny. Dojednanie miesta výkonu práce na území SR, ktoré je potrebné považovať za miesto, kde navrhovateľ bežne pracuje, potvrdzuje aj písomné znenie dohody o zmene pracovných podmienok datovanej dňom 20.2.2012, podľa ktorej sa po preradení navrhovateľa na pracovisko na Slovensko mala opätovne vyplácať slovenská tarifná hodinová mzda v zmysle mzdového výmeru, ktorý je súčasťou pracovnej zmluvy.

Na uvedenom základe potom odvolací súd zhodne so súdom prvého stupňa uvádza, že v predmetnej veci nešlo o dočasné pridelenie navrhovateľa na výkon práce k užívateľskému zamestnávateľovi podľa § 58 Zákonníka práce. Vzhľadom na pracovné podmienky výkonu práce vo Švédsku však nešlo ani o vyslanie navrhovateľa na pracovnú cestu podľa § 57 Zákonníka práce, ale v prípade navrhovateľa išlo o kategóriu tzv. dočasne vyslaného zamestnanca na výkon práce v cudzine podľa § 5 ods. 4 Zákonníka práce.

Na výkon práce navrhovateľa vo Švédsku bolo potrebné aplikovať švédske právne predpisy, pokiaľ išlo o pracovné podmienky tvoriace tzv. tvrdé jadro, preto aj bola navrhovateľovi vyplácaná mzda podľa švédskych mzdových predpisov vo švédskych korunách. Pokiaľ však ide o zostávajúcu časť pracovných podmienok, je potrebné aplikovať slovenský právny poriadok vzhľadom na dojednanie v bode 10.2 pracovnej zmluvy o tom, že

táto sa riadi právom Slovenskej republiky, ktorým zmluvné strany uskutočnili voľbu práva podľa článku 8 ods. 1 nariadenia EP a RADY (ES) č. 593/2008 zo 17.6.2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I), resp. čl. 3 Rímskeho dohovoru o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky z 19.6.1980.

Nakoľko navrhovateľ bol odporcom vyslaný na výkon práce do členského štátu Európskej únie podľa § 5 ods. 4 Zákonníka práce, vznikol mu podľa § 6 ods. 1 zákona č. 283/2002 Z. z. nárok na cestovné náhrady v rozsahu a vo výške ako pri zahraničnej pracovnej ceste, je preto dôvodný jeho nárok na zaplatenie cestovných náhrad v podobe stravného podľa § 13 zákona č. 283/2002 Z. z. Ustanovenie § 5 ods. 6 Zákonníka práce je totiž potrebné aplikovať nielen na vyslanie zamestnanca do členského štátu Európskej únie na základe dočasného pridelenia k užívateľskému zamestnávateľovi podľa § 58 Zák. práce, t.j. podľa čl. 1 bod 3 písm. c) smernice, ale rovnako aj na prípady dočasného vyslania zamestnanca na výkon práce do členského štátu Európskej únie podľa čl. 1 bod 3 písm. a) smernice, v ktorých sa vychádza z rozsahu a výšky náhrad ako pri zahraničnej pracovnej ceste...»

20. Po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu ústavný súd argumentáciu sťažovateľky, podľa ktorej sa krajský súd v napadnutom rozhodnutí nevysporiadal s jej odvolacími námietkami, nevyhodnotil ako spôsobilú spochybnit' ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu. Krajský súd totiž dal jasnú, zrozumiteľnú a vyčerpávajúcu odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu opierajúceho sa aj o odôvodnenie rozsudku okresného súdu v rozsahu, v akom sa s jeho závermi stotožnil, podľa názoru ústavného súdu spĺňa všetky požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces vo vzťahu k odôvodneniu súdneho rozhodnutia, pretože jasne objasňuje skutkový a právny základ rozhodnutia vo veci sťažovateľky.

21. V zmysle čl. 1 ods. 1 Rímskeho dohovoru ustanovenia tohto dohovoru sa uplatnia na zmluvné záväzky vo veciach s medzinárodným prvkom.

22. V zmysle čl. 3 ods. 1. Rímskeho dohovoru zmluva sa spravuje právnym poriadkom, ktorý si zvolia účastníci zmluvy.

23. V zmysle čl. 6 ods. 1 Rímskeho dohovoru bez ohľadu na ustanovenia čl. 3 nemôžu účastníci pracovnej zmluvy svojou voľbou rozhodného práva zbaviť zamestnanca ochrany, ktorú mu poskytujú imperatívne normy právneho poriadku uplatniteľného podľa ods. 2 pri absencii voľby.

24. V zmysle čl. 6 ods. 2 Rímskeho dohovoru bez ohľadu na ustanovenia čl. 4 sa pracovná zmluva pri absencii voľby rozhodného práva podľa čl. 3 spravuje:

a) právnym poriadkom štátu, v ktorom zamestnanec obvykle vykonáva prácu na základe zmluvy, aj keď prechodne pracuje v inom štáte; alebo

b) ak zamestnanec obvykle nevykonáva prácu v jednom štáte, právnym poriadkom štátu, v ktorom sa nachádza prevádzkareň, ktorá ho najala;

ak z celkových okolností nevyplýva, že zmluva má užšiu väzbu s iným štátom; v takomto prípade sa zmluva spravuje právnym poriadkom tohto štátu.

25. Pokiaľ sťažovateľka v sťažnosti v súvislosti s aplikáciou čl. 6 ods. 1 písm. a) Rímskeho dohovoru poukazovala na rozhodnutie ESD v právnej veci sp. zn. C-65/85 (Deborah Lawrie-Blum proti Spolkovej krajine Bádensko-Württembersko) z 3. júla 1986, ústavný súd uvádza, že ESD v tomto rozhodnutí poskytol výklad k čl. 48 Zmluvy o Európskom hospodárskom spoločenstve (ďalej len „zmluva o EHS“), ako aj čl. 1 nariadenia Rady č. 1612/68 z 15. októbra 1968 o voľnom pohybe pracovníkov vo vnútri spoločenstva tým, že definoval pojem pracovníka (učiteľa stážistu) v zmysle čl. 48 ods. 1 zmluvy o EHS a pojem zamestnania vo verejnej správe v zmysle čl. 48 ods. 4 zmluvy o EHS.

Ďalej podľa zistenia ústavného súdu ESD v právnej veci sp. zn. C-125/92 (Mulox IBC Ltd proti Hendrick Geels) vo svojom rozhodnutí z 13. júla 1993, na ktoré sa sťažovateľka tiež odvoláva, poskytol výklad k čl. 5 ods. 1 Bruselského dohovoru z 27. septembra 1968 o právomoci a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, v ktorom síce definoval miesto zmluvného plnenia vo vzťahu k pracovným

zmluvám ako miesto, kde zamestnanec skutočne vykonáva prácu na základe zmluvy so zamestnávateľom, a v prípade, že zamestnanec vykonáva prácu na území viacerých zmluvných štátov, miestom plnenia záväzku charakteristického pre danú zmluvu bude miesto, kde alebo z ktorého zamestnanec primárne (hlavne) vykonáva svoje povinnosti vo vzťahu k zamestnávateľovi, avšak na účely určenia právomoci súdu podľa hraničných kritérií stanovených v čl. 5 ods. 1 tohto dohovoru. Z uvedeného tak vyplýva, že právne závery vyjadrené v rámci už označených dvoch rozhodnutí ESD na preskúmanú právnu vec nie je možné bez ďalšieho aplikovať.

26. V súvislosti s ťažiskovou námietkou sťažovateľky spočívajúcou v dovolávaní sa aplikácie čl. 6 ods. 2 písm. a) Rímskeho dohovoru stanovujúceho ohľad (pracovného) zmluvného vzťahu ako kritérium na určenie rozhodného práva miesto (štát), v ktorom zamestnanec na základe pracovnej zmluvy obvykle vykonáva prácu (princíp *lex loci laboris*), ústavný súd uvádza, že aplikácia tohto ustanovenia [alebo čl. 6 ods. 2 písm. b) Rímskeho dohovoru stanovujúceho ako kritérium pre určenie rozhodného práva miesto (štát), v ktorom sa nachádza prevádzkareň, ktorá ho najala (princíp práva miesta sídla prevádzkarne)], ak z celkových okolností nevyplýva, že zmluva má užšiu väzbu s iným štátom, prichádza do úvahy buď v prípade, ak účastníci pracovnej zmluvy voľbu rozhodného práva nevykonali, alebo síce voľbu vykonali, ale táto voľba rozhodného práva predstavuje pre zamestnanca zbavenie ochrany, ktorú mu poskytujú imperatívne normy právneho poriadku uplatniteľného pri absencii voľby, t. j. právneho poriadku, ktorý by bol pre zmluvný vzťah rozhodný, ak by k jeho voľbe medzi účastníkmi zmluvy nedošlo (pozri odôvodnenie rozsudku ESD sp. zn. C-384/10 z 15. decembra 2011 v právnej veci Jan Voogsgeerd proti Navimer SA k výkladu čl. 6 Rímskeho dohovoru).

27. Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu však zjavne vyplýva, že keď sa sťažovateľka a žalobca v pracovnej zmluve dohodli o tom, že táto sa spravuje právnym poriadkom Slovenskej republiky, voľbu rozhodného práva vykonali. Podľa názoru ústavného súdu priznanie nároku žalobcovi proti sťažovateľke (zamestnávateľke) už rozsudkom okresného súdu z titulu cestovných náhrad v zmysle zákona o cestovných náhradách vyplývajúceho z právneho poriadku Slovenskej republiky, ktorý si pre svoj

zmluvný vzťah ako právo rozhodné zvolili, nijako nevyklučuje ochranu žalobcu poskytovanú mu imperatívnymi normami právneho poriadku uplatniteľného podľa čl. 6 odseku 2 Rímskeho dohovoru pri absencii voľby, za ktorý sťažovateľka považuje právny poriadok Švédskeho kráľovstva. Predmetom žaloby totiž nebola ochrana (právo) vyplývajúca z imperatívnych noriem právneho poriadku Švédskeho kráľovstva a v neposlednom rade podľa čl. 6 ods. 1 Rímskeho dohovoru sa takáto ochrana zaručuje zamestnancovi (žalobcovi), a nie zamestnávateľovi (sťažovateľke).

28. Tu ústavný súd dodáva, že aj keď krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia zrejme v snahe poukázať na to, že tak koncepcia Rímskeho dohovoru, ako aj nariadenia, pokiaľ ide o voľbu rozhodného práva, je kreovaná rovnako na princípe autonómie zmluvných strán a uprednostňuje určenie rozhodného práva pre konkrétny záväzkovo-právny vzťah na základe dohody zmluvných strán, uviedol, že „... *zmluvné strany uskutočnili voľbu práva podľa článku 8 ods. 1 nariadenia EP a RADY (ES) č. 593/2008 zo 17.6.2008 o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky (Rím I), resp. čl. 3 Rímskeho dohovoru o rozhodnom práve pre zmluvné záväzky z 19.6.1980*“, v kontexte ostatnej argumentácie niet pochybností, že čo sa týka pracovnej zmluvy za právne relevantné považoval ustanovenie čl. 3 ods. 1 Rímskeho dohovoru.

29. Pokiaľ teda krajský súd, vychádzajúc z právneho poriadku Slovenskej republiky ako práva rozhodného pre posúdenie pracovnej zmluvy a nárokov z nej vzniknutých, za pravidelné miesto výkonu práce v zmysle § 43 ods. 1 písm. b) Zákonníka práce považoval podľa výslovného uvedenia v pracovnej zmluve ako jednej z jej podstatných náležitostí miesto sídla sťažovateľky na území Slovenskej republiky, pričom s poukazom na ustanovenia smernice Európskeho Parlamentu a Rady 96/71/ES zo 16. decembra 1996 o vysielaní pracovníkov v rámci poskytovania služieb (ďalej len „smernica“) transportovanej do právneho poriadku Slovenskej republiky § 5 Zákonníka práce [v zmysle § 256 Zákonníka práce, § 5 ods. 2 až 5 Zákonníka práce (v znení účinnom od 1. apríla 2002) nadobudli účinnosť vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie, t. j. od 1. mája 2004, pozn.] vykonávanie prác žalobcom vo Švédsku v rozhodujúcom období vyhodnotil ako výkon práce dočasne vyslaného zamestnanca v zmysle § 5 ods. 4 Zákonníka práce a táto

skutočnosť zakladá nárok žalobcu proti sťažovateľke na cestovné náhrady v zmysle § 6 ods. 1 zákona o cestovných náhradách v rozsahu a vo výške ako pri zahraničnej pracovnej ceste, dospel rovnako ako okresný súd k záveru, že žaloba je v celom rozsahu dôvodná. Podľa názoru ústavného súdu nijako nemožno dospieť k záveru, že by odôvodnenie rozsudku krajského súdu aj v spojení s odôvodnením rozsudku okresného súdu v rozsahu, v akom sa s jeho závermi stotožnil, nezodpovedalo požiadavkám ústavnosti z hľadiska namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie.

30. V zmysle čl. 3 ods. 1 smernice členskej „*Štáty zabezpečia, aby podniky podľa čl. 1 ods. 1 bez ohľadu na rozhodné právo pre pracovnoprávne vzťahy zaručili pracovníkom, poslaným na územie členských štátov... pracovné podmienky platné v členskom štáte vykonávania práce...*“ a v nadväznosti na to v zmysle § 5 ods. 6 Zákonníka práce (teraz § 5 ods. 11 Zákonníka práce, pozn.) „*Ak je zamestnanec poslaný podľa § 58 do členského štátu Európskej únie, pracovné podmienky a podmienky zamestnávania sa spravujú právom štátu, na ktorého území prácu vykonáva.*“. Ak teda v rámci odôvodnenia rozsudku krajského súdu tento argumentoval tak, že § 5 ods. 6 Zákonníka práce sa aplikuje aj na vyslanie zamestnanca do členského štátu Európskej únie podľa čl. 1 ods. 3 písm. a) smernice, resp. v zmysle § 5 ods. 4 Zákonníka práce (nielen na vyslanie v rámci režimu dočasného pridelenia v zmysle § 58 Zákonníka práce, pozn.), a tak na výkon práce žalobcu vo Švédsku na základe pracovnej zmluvy, pokiaľ išlo o pracovné podmienky tvoriace tzv. tvrdé jadro pracovno-právneho vzťahu, bolo potrebné aplikovať švédske právne normy, dôsledkom čoho bola sťažovateľkou poskytovaná žalobcovi aj mzda podľa švédskych mzdových predpisov vo švédskej mene (švédskych korunách), je podľa názoru ústavného súdu aj tento čiastkový záver krajského súdu plne ústavne konformný.

31. Pretože (ako to krajský súd ustálil) žalobca vykonával vo Švédsku práce v rámci režimu dočasne vyslaného zamestnanca (§ 5 ods. 4 Zákonníka práce), a nie v rámci režimu zahraničnej pracovnej cesty (§ 57 Zákonníka práce), pričom sťažovateľkou jemu poskytovaná mzda vo švédskych korunách bola aj zdaňovaná na území Švédska podľa švédskych všeobecne záväzných právnych predpisov, námietka sťažovateľky, podľa ktorej

krajský súd svojvoľne vyňal z jadra pracovnoprávneho vzťahu uplatnenie ustanovení právneho poriadku hostiteľského štátu (Švédska), t. j. zákona o zvláštnej dani z príjmu pre zahraničné osoby, nie je nijako dôvodná.

32. Okrem toho krajský súd v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia jasne uviedol, že sťažovateľka znalecký posudok predložila až v odvolacom konaní, a to napriek tomu, že v zmysle § 120 ods. 4 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení účinnom v rozhodujúcom období (ďalej aj „Občiansky súdny poriadok“ alebo „OSP“) bola vopred riadne poučená o tom, že všetky dôkazy a skutočnosti musí predložiť a označiť do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie končí, pretože na neskôr predložené a označené dôkazy a skutočnosti sa neprihliada. Keďže sťažovateľka v zmysle § 205a ods. 1 písm. b) a d) OSP nepreukázala, že by znalecký posudok bez svojej viny nemohla predložiť do rozhodnutia okresného súdu a neaplikovanie relevantných právnych noriem vrátane noriem komunitárneho práva nie je tzv. inou vadou konania, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci [a ani znemožnením uskutočňovania procesných práv patriacich strane procesným postupom súdu, ale má za následok nesprávne právne posúdenie veci (pozri ďalej odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu), pozn.], krajský súd na znalecký posudok pri svojom rozhodovaní neprihliadol. Ústavný súd ani vo vzťahu k tejto námietke sťažovateľky nezistil takú interpretáciu a aplikáciu relevantných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktorá by bola zásadným popretím ich účelu a významu. Tu ústavný súd poznamenáva, že tzv. inou vadou konania majúcou za následok nesprávne rozhodnutie vo veci v zmysle § 205a ods. 1 písm. b) OSP sa medzi inými rozumie nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok dôvodov (pozri *stanovisko občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu z 3. decembra 2015 publikované pod č. R 2/2016 v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky 1/2016*), čo však ústavný súd prieskumom rozsudku krajského súdu nezistil.

33. Sťažovateľka ďalej vo svojej sťažnosti s poukazom na § 36 ods. 7 zákona o cestovných náhradách, v zmysle ktorého zamestnanec je povinný do desiatich pracovných dní odo dňa skončenia pracovnej cesty alebo inej skutočnosti zakladajúcej nárok na náhrady podľa tohto zákona predložiť zamestnávateľovi písomné doklady potrebné na vyúčtovanie

náhrad, namieta bez ďalšieho zánik práva žalobcu na cestovné náhrady pre zmeškanie lehoty na splnenie tejto jeho povinnosti. Avšak keďže samo osebe z § 36 ods. 7 zákona o cestovných náhradách takýto právny následok (zánik práva) nijako nevyplýva a sťažovateľka neoznačila žiadnu inú právnu normu, resp. právne ustanovenie, z ktorého by takýto následok bolo možné vyvodit', zjavne ide iba o lehotu poriadkovú, t. j. v prípade jej zmeškania nemajúcu za následok zánik práva na cestovné náhrady, dôsledkom čoho aj podľa názoru ústavného súdu je táto námietka sťažovateľky bez akejkoľvek právnej relevancie.

34. Napokon, ako už bolo uvedené, právo na spravodlivý súdny proces nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument prednesený v súdnom konaní. Stačí, aby reagoval na ten argument (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovaný za rozhodujúci. (rozsudok vo veci Ruiz Torijo c. Španielsko z 9. 12. 1994, *Annuaire* č. 303 – B).

35. V nadväznosti na sťažovateľkou deklarovanej prejav nespokojnosti s napadnutým rozhodnutím ústavný súd konštatuje, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nie je záruka, že rozhodnutie (odvolacieho) súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníkov konania. Podstatou je, aby postup súdu bol v súlade so zákonom, aby bol ústavne akceptovateľný, aby jeho rozhodnutie bolo možné kvalifikovať ako zákonné, preskúmateľné a nearbitrárne. V opačnom prípade nemá ústavný súd dôvod zasahovať do postupu a rozhodnutí súdov, a tak vyslovovať porušenie základných práv (obdobne napr. I. ÚS 50/04, III. ÚS 162/05).

36. S odvolaním sa na tieto skutočnosti a právne závery ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľky v tejto časti (proti rozsudku krajského súdu) z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti odmietol (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa ústavy a práva na spravodlivé konanie podľa dohovoru uznesením najvyššieho súdu

37. K namietanému porušeniu označených práv uznesením najvyššieho súdu malo podľa sťažovateľky dôjsť tým, že najvyšší (dovolací) súd napriek vytýkaným vadám a nesprávnostiam rozsudku krajského súdu (pozri predchádzajúce body tohto uznesenia), v ktorých sťažovateľka videla naplnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 420 písm. f) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok účinného od 1. júla 2016 (ďalej len „CSP“), jej dovolanie ako neprípustné odmietol.

38. Ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacích konaní.

39. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

40. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné

a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

41. Ústavný súd z tohto hľadiska preskúmal aj napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, avšak nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu nemajúci oporu v zákone.

42. Najvyšší súd v relevantnej časti napadnutého uznesenia uviedol:

«... V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

... Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

... Z obsahu dovolania žalovanej možno vyvodiť, že namieta existenciu procesnej vady konania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

... Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú túto procesnú vadu, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci

procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

... Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky... (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

... Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to, ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mieriaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj R 129/1999 a 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnú rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku. Pokiaľ „postupom súdu“ nie je rozhodnutie súdu - finálny (meritórny) produkt prejednávania veci v civilnom sporovom konaní, potom už „postupom súdu“ vôbec nemôže byť ani časť rozhodnutia (jeho odôvodnenie), úlohou ktorej je vysvetliť dôvody, so zreteľom na ktoré súd rozhodol (1 ECdo 10/2014, 3 Cdo 146/2013).

... Veľký senát občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu v rozhodnutí sp zn. I VCdo 2/2017 z 19. apríla 2017 uviedol, že pojem „procesný postup“ súdu treba takto vykladať aj za účinnosti CSP.

... Žalovaná vidí procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP v tom, že súdy oboch inšancií vec nesprávne právne posúdili (viď bod 2), ďalej v nesprávnom vyhodnotení vykonaných dôkazov a nevykonaní dôkazu, a to znaleckého posudku.

Žalovaná v rámci svojich dovolacích námietok zastáva názor, v zmysle ktorého jej súdy odňali možnosť konať pred súdom, resp. znemožnili realizáciu jej procesných práv a právom chránených záujmov, ktoré jej priznáva Občiansky súdny poriadok tým, že vec nesprávne právne posúdili v otázke miesta výkonu práce žalobcu. K predmetnej dovolacej

argumentácii, že došlo k omylu pri aplikovaní práva, najvyšší súd uvádza, že už podľa predchádzajúcej úpravy platilo, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením (viď R 54/2012 a 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Po 1. júli 2016 nie je žiadny dôvod pre odklon od vyššie uvedeného chápania dopadu nesprávneho právneho posúdenia veci (nesprávneho vyriešenia niektorej právnej otázky súdom) na možnosť niektorej strany civilného sporového konania uskutočňovať jej patriace procesné oprávnenia. Nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP (viď judikát R 24/2017). Pokiaľ dovolateľka súdom vytyka niektoré nedostatky v procese obstarávania skutkových podkladov pre rozhodnutie, prípadne nesprávnosť hodnotenia výsledkov dokazovania, dovolací súd pripomína, že už podľa predchádzajúcej právnej úpravy nebolo dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (a zakladajúcim prípustnosť dovolania) nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov (v danom prípade znalecký posudok [REDACTED] zo dňa 14. decembra 2015) alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Nová právna úprava na podstate uvedeného nič nezmenila (viď rozhodnutie veľkého senátu).

... Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie žalovanej je procesné neprípustné; vzhľadom na to jej dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP...»

43. Ústavný súd zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia

súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96).

44. Právny názor najvyššieho súdu o neprípustnosti dovolania je v napadnutom rozhodnutí aj s poukazom na ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu zdôvodnený vyčerpávajúcim spôsobom a presvedčivo vo vzťahu k všetkým námietkam sťažovateľky. V odôvodnení napadnutého rozhodnutia najvyšší súd dostatočným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo potrebné dovolanie sťažovateľky odmietnuť ako procesne neprípustné.

45. Na uvedenom nič nemení ani rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. PLz. ÚS 1/2018 z 25. apríla 2018 o zjednotení odchylných právnych názorov senátov ústavného súdu týkajúcich sa kumulácie dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 420 a § 421 CSP, podľa ktorého medzi inými pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP, ako aj § 421 CSP a najvyšší súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Totiž, aj keď nesprávne právne posúdenie veci zakladá dovolací dôvod v zmysle § 421 CSP, sťažovateľka dovolací dôvod nevymedzila tak, ako to ukladajú § 431 a § 432 CSP, v zmysle ktorých dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení, a dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Sťažovateľka sa vo svojom dovolaní proti rozsudku krajského súdu nesprávneho právneho posúdenia veci ako dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 CSP nijako nedovoľovala a ani netvrdila, že by sa bol krajský súd riešením určitej právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe (dovolacieho) najvyššieho súdu (neoznačila žiadne konkrétne stanovisko, judikát alebo rozhodnutie najvyššieho súdu predstavujúce ustálenú rozhodovaciu prax, od ktorých by sa mal krajský súd odkloniť, pozn.) alebo že táto otázka ešte nebola v rozhodovacej činnosti najvyššieho súdu riešená, alebo je ním rozhodovaná odlišne.

46. Za situácie, keď najvyšší súd dospel ústavne konformným spôsobom k záveru o neprípustnosti dovolania, preto nebol povinný vecne preskúmať v ňom obsiahnuté argumenty sťažovateľky.

47. Pokiaľ sa sťažovateľka s právnym názorom najvyššieho súdu v otázke akceptácie vyslovenej neprípustnosti ňou podaného dovolania nestotožňuje, ústavný súd dodáva, že otázka posúdenia podmienok dovolacieho konania je otázkou zákonnosti. Pretože ústavný súd nezistil, že by interpretácia a aplikácia relevantných procesno-právnych zákonných ustanovení najvyšším súdom prekročila ústavno-právny rámec, jej riešenie nemôže viesť k záveru o porušení sťažovateľkou označených práv.

48. Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľky aj v tejto časti (proti uzneseniu najvyššieho súdu) odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

49. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. mája 2018